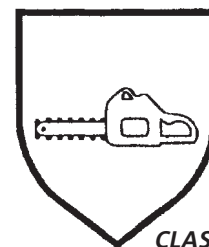

Persoonlijke Beschermingsmiddelen

VEILIGHEIDSSCHOEISEL (SCHOENEN EN LAARZEN)

G.T.M. Grimberg, IKC Natuurbeheer

Het motorzaag-
pictogram met
klasseaanduiding

CLASS 1

Veiligheidsschoeisel beschermt de voeten tegen verwondingen door struikelen, uitglijden, stoten, beklemd raken, vallende voorwerpen maar ook tegen vuil en nattigheid. Bij zaagveiligheidsschoeisel zorgt een speciale bescherm laag tegen verwonding door de draaiende zaagketting. Het dragen van veiligheidsschoeisel is wettelijk verplicht tijdens werkzaamheden waarbij de kans bestaat op verwonding aan de voeten. Veiligheidsschoeisel moet voldoen aan de norm EN 345 ; zaagveiligheidsschoeisel moet bovendien zijn voorzien van het motorzaagpictogram (zie fig.1).

De norm EN 345 voor veiligheidsschoeisel is opgesplitst in 2 delen:

Deel 1

Deel 1 omvat een aantal algemene eisen waar de schoenen aan moeten voldoen zoals een stalen neus en goed geprofileerde anti-slipzool. Voor gebruik in de bosbouw en dergelijke geldt de aanduiding S2. Dit betekent dat het schoeisel naast de minimeisen moet voldoen aan extra criteria met betrekking tot de waterdichtheid en de schokdemping van de hak. Dit schoeisel is aan te bevelen voor werkzaamheden waarbij niet wordt gewerkt met de motorzaag, bosmaaier of slag gereedschappen. Het gaat dan bijvoorbeeld om werkzaamheden als hout uitslepen, maaien, werken aan en met trekkers en machines en het werken aan hekwerken. Dit schoeisel is comfortabeler dan het schoeisel dat aan deel 2 voldoet.

Deel 2

Veiligheidsschoeisel voor motorzaagwerk, dus ook werk met bosmaaiers en slag gereedschappen, moet voldoen aan de norm EN 345, deel 2. Dit deel stelt concrete, minimale eisen aan de zaagbeveiliging. De gehele voorvoet moet beschermd zijn. De zolen moeten minimaal 4 mm dik zijn met een profielhoogte van 2,5 mm. De minimale schachthoogte, gemeten vanaf de binnenzool, bedraagt 195 mm. Deze hoogte is gekozen, om voldoende veiligheid te bieden in de overgangszone van

broek en schoen. Veiligheidsschoeisel dat voldoet aan de norm EN 345 deel 2 moet herkenbaar zijn aan het motorzaagpictogram met de aanduiding van de goedkeuringsklasse.

klasse 1

Biedt bescherming tot een kettingsnelheid (uitlopende ketting) van 20 m/s. In deze klasse is momenteel het meeste zaagveiligheidsschoeisel verkrijgbaar, overigens zonder veel afbreuk te doen aan het comfort.

klasse 2

Bescherming tot 24 m/s. Leren schoenen zijn in deze klasse nog maar zeer beperkt leverbaar. In rubberlaarzen is klasse 2 geen uitzondering.

klasse 3

Bescherming tot 28 m/s. Het is technisch nog niet mogelijk leren schoenen te produceren voor deze hoge klasse. Dat lukt inmiddels wel voor rubberlaarzen.

Comfort essentieel

Goed schoeisel moet comfortabel zijn en mag zeker niet knellen. Het is aan te bevelen om schoeisel te kiezen dat is gefabriceerd volgens het 'Mondopoint'-maatsysteem. Bij dit maatsysteem wordt niet alleen rekening gehouden met de voetenlengte maar ook met de voetbreedte en de wreefhoogte.

Sommige schoenen hebben ook een verbeterde ergonomische vormgeving. De vorm van de schoen komt beter overeen met de natuurlijke vorm van de voeten zodat onder andere de grote teen meer ruimte heeft. Bij het passen van dit type schoenen zal men daardoor vaak uitkomen op één maat kleiner dan gebruikelijk.

Veiligheidsschoeisel moet zowel veilig als comfortabel zijn. Kies bij het uitzoeken voor een schoen met zo hoog mogelijke veiligheid (afhankelijk van het te verrichten werk) die ook voldoende comfort biedt. Begin bij het passen van veiligheidsschoeisel met de hoogste bescherming. Mocht in die categorie

Goed onderhoud van het schoeisel is essentieel voor draagcomfort en lange levensduur. Foto's: W. Braun

BEGRAZING EN DAGVLINDERS IN DE DUINEN

M. Wallis de Vries

onvoldoende comfortabel schoeisel voorhanden zijn, en dat is dus sterk gebonden aan persoonlijke voorkeuren, kies dan pas voor een lagere bescherming. Voor gewoon veiligheidsschoeisel (deel 1, aanduiding S2) heeft in principe schoeisel met een hoge schacht de voorkeur, voor zaagveiligheidsschoeisel bijvoorbeeld liever kiezen voor klasse 2 dan voor klasse 1.

In de praktijk blijkt leren schoeisel een beter draagcomfort, - minder last van onder andere zweetvoeten - te hebben ten opzichte van rubber laarzen. Rubber laarzen zijn echter onovertroffen onder natte werkomstandigheden.

Onderhoud

Lees voor het onderhoud de gebruiksaanwijzing van de fabrikant. Vervuild veiligheidsschoeisel met lauw water en een zachte borstel reinigen. Schoenen zo ver mogelijk openen om het drogen te bevorderen. Leren schoeisel langzaam laten drogen en niet op of naast een warmtebron drogen omdat het leer dan bros en stug wordt. Voor het onderhoud van glad leer moet een speciale schoen crème worden gebruikt dat in de regel bij de schoen wordt meegeleverd. Kies in ieder geval de schoen crème, die de fabrikant adviseert. De schoen crème dun opbrengen en laten intrekken en drogen. Daarna goed uitpoetsen. Ruw leer (juchtleer) met goed ledervet invetten. Niet overdadig maar ook niet te weinig. Tussendoor ook eens met speciale schoen crème voor glad leer behandelen.

Ideaal is het afwisselend gebruik van 2 paar veiligheidsschoenen, zodat telkens 1 paar kan uitdampen en drogen. Hoewel voorzien van een stevige (stalen) neus, moet er met veiligheidsschoenen niet worden geschopt om er bijvoorbeeld een niet volledig doorgezaagde valkerf mee te verwijderen. Daarvoor zijn zo niet gemaakt en zijn ze te kostbaar.

Schoeisel dat is beschadigd of versleten direct vervangen. Let er vooral op dat de zolen nog voldoende profiel hebben (> 2 mm).

G.T.M. Grimberg werkt bij het IKC Natuurbeheer, afdeling Bos.

In Nederlandse natuurgebieden is het inzetten van grote grazers bij het beheer niet meer weg te denken. In vergelijking met andere beheersvormen heeft begrazing in het algemeen duidelijke voordelen. Het vormt de beste nabootsing van de invloed van verdwenen wilde grazers als oerrund, paard, wisent en edelhert. In vergelijking met bijvoorbeeld maaibeheer leidt het tot grotere variatie in de vegetatie en het is op langere termijn bovendien goedkoper.

Toch is de invloed van begrazing alles behalve uitputtend bekend. Het accent heeft vooral gelegen bij de botanische kant. In hoeverre de fauna profiteert van begrazing dan wel benadeeld wordt is nog onduidelijk. In het bijzonder voor de kleine fauna van insecten, spinnen en reptielen zijn er vraagtekens gezet bij het begrazingsbeheer. Veel van deze soorten zijn afhankelijk van variatie in vegetatiestructuur en hebben bij overbegrazing dus te lijden, maar bij geen beheer uiteindelijk des te meer. De kunst is dus om een goed extensief begrazingsbeheer in te stellen. Onderzoek moet uitwijzen welk beheer het beste voldoet.

Begrazing in duingebieden

In de duinen wordt in toenemende mate gegraasd. Dit gebeurt door het inzetten van vee, vooral runderen en paarden, in relatief lage dichtheden. Daarbij worden vier hoofddoelen nagestreefd. Ten eerste is dat het tegengaan van de vergrassing van oorspronkelijk schrale duingraslanden als gevolg van atmosferische verrijking waarbij zandzegge en duinriet gaan overheersen. Een tweede doel is het instandhouden van pioniervegetatie en duingraslanden door het in toom houden van de successie naar struweel en bos. Het derde doel is de ontwikkeling van een gevarieerd halfopen landschap, waarbij planten- en diersoorten van verschillende successiestadia naast elkaar kunnen voorkomen door een gedifferentieerde begrazingsinvloed. Tenslotte kunnen begrazing en grazen-dieren worden beschouwd als onder-

deel van het systeem, dus als doel op zich.

Wat zijn nu de uitkomsten in de praktijk? Een gelukkige bijkomstigheid is dat er in het kader van het Dagvlindermonitoringproject in de duinen op veel plaatsen in het zomerhalfjaar wekelijks vaste routes worden gelopen om de voor- of achteruitgang in de dagvlinderfauna vast te stellen. Dit project is een samenwerkingsverband tussen De Vlinderstichting en het Centraal Bureau voor de Statistiek, met steun van het IKC Natuurbeheer. In opdracht van de Vereniging Natuurmonumenten is er nu een verkennende studie verricht naar de invloed van begrazing op de dagvlinderfauna in de kalkrijke duinen. De resultaten daarvan worden hier kort besproken.

Het onderzoek is gebaseerd op vijf jaar monitoringgegevens (1992-1996) langs vaste routes in 24 begraasde, gemaaide en niet-beheerde terreinen. Het betrof terreinen in Kennemerland van de Gemeentewaterleidingen Amsterdam, Vereniging Natuurmonumenten, de NV Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland en terreinen in de duinen bij Den Haag van het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland. Het overgrote deel van de gegevens is verzameld door de inspanningen van de KNNV Vlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland. In de begraasde terreinen ging het vooral om extensieve jaarrondbegrazing met runderen en/of paarden. Het voorkomen van de vlin-ders is in verband gebracht met de soortensamenstelling en structuur van de vegetatie, de begrazingsintensiteit en het beheer.